

Fojtogatás a párkapcsolati erőszak körében¹

Amerikai ügyészi állásfoglalás arról, hogy a családon belüli erőszak körében elkövetett fojtogatás önálló tényállássá tételére és büntetésének emelésére van szükség

Fred Karasov a Hennepin megyei ügyészi hivatal főügyésze, az erőszakos bűncselekmények osztályának szexuális bántalmazásokkal foglalkozó minneapolis-i (Minnesota állam, USA) csoportjában dolgozik. Karasov a párkapcsolaton belüli erőszakkal kapcsolatos büntetőeljárások szakértője, korábban az erőszakos bűncselekmények osztályának családon belüli bántalmazásokkal foglalkozó csoportjának volt felügyelő ügyésze és a Hennepin megyei családon belüli erőszakos haláleseteket felülvizsgáló minnesotai csoportnak volt tagja. Az alábbiakban kifejti a párkapcsolaton belüli erőszak körében elkövetett fojtogatási kísérletek súlyosságát, valamint azt, hogy miért támogatja az új jogszabály meghozatalát, amely ezekre az esetekre emelt büntetéseket írta elő.

Az áldozatát fojtogató bántalmazó szó szerint annak életét tartja kezében és ezt mindketten tudják. Az áldozatok úgy írják le, mint életük egyik legrémisztőbb eseményét. Több alkalommal bizonyítást nyert, hogy a fojtogatás rendkívül magas helyet foglal el a letalítás-értékelő skálán, ami azt jelenti, hogy egy fojtogatásos bántalmazást átélt nő esetében igen nagy a veszélye annak, hogy gyilkosság áldozatává válik. Tehát a fojtogatás sokkal súlyosabb cselekmény, mint egy más módon elkövetett bántalmazás. Ennek ellenére a 2004. októberi állapotok szerint csak három állam – Missouri, Oregon és Észak-Karolina – rendelkezik kifejezetten a fojtogatás cselekményére vonatkozó jogszabályokkal.

Egyesek azzal érvelhetnének, hogy a bántalmazással foglalkozó jelenlegi minnesotai törvények elégségesek a fojtogatás kezeléséhez, mivel jelentős vagy komoly testi sértés okozása ezeket a bántalmazásokat a súlyosabb büntetésekkel sújtandó büntettek közé emeli. A probléma abban áll, hogy szinte soha nem találhatók jelentős vagy komoly testi sértésre utaló jelek, valójában gyakran SEMMIFÉLE látható sérülés sincs. A fojtogatás okozta külső nyaki sérülések a jelenlegi jogszabályok alapján nem elégségesek a bűncselekmény vádjának alátámasztásához. Nem biztos, hogy a belső sérülések – ha egyáltalán vannak ilyenek – megállapítására irányuló orvosi vizsgálatok olyan orvosi bizonyítékokat tárnak fel, amelyek a jelenlegi törvények alapján alátámasztják a minősített eset vádját. Annak ellenére, hogy a bántalmazásra vonatkozó hatályos jogszabályok alapján az orvosi bizonyíték megléte (például gége- vagy hangszálsérülés) alapvető követelmény ahhoz, hogy ezekben az esetekben sikeresen lehessen bűnvádi eljárást indítani, az orvosi bizonyíték hiánya nem csökkenti a cselekmény súlyosságát és az áldozat által érzett rettegést, amikor éppen fojtogatják, és azt hiszi, hogy meg fog halni.

Jelenleg a vádak súlyosságának meghatározásakor semmilyen kötelező megfontolás nincs a sérülések helye vonatkozásában. A karon látható zúzódás pontosan annyira tekintendő súlyosnak, mint a fojtogatás okozta nyaki zúzódás. A minnesotai törvényhozó testület felismerte, hogy a sérülések helye igen fontos szerepet játszik a bántalmazás súlyosságának megítélésénél, ezért módosította a törvényt a gyermekbántalmazások vonatkozásában. Új önálló bűncselekményt hoztak létre arra az esetre, amikor egy négy év alatti gyermek fején, szemén vagy nyakán zúzódások találhatók, vagy testén többszörös zúzódások láthatók, mivel e területek sérülései komoly veszélyt jelentenek a gyermek számára. Ugyanezt a megkülönböztetés kell megtenni a fojtogatás eseteiben is.

Elérkezett az idő annak elismerésére, hogy a fojtogatás nagy veszélyt jelent az áldozat számára és súlyos bűncselekményt testesít meg, ezért erre vonatkozóan külön jogszabályt kell alkotni.

Susan Gaertner Ramsey megye megyei ügyésze (Saint Paul, Minnesota állam) és a családon belüli erőszak büntetőeljárás szakértője. Megyei ügyészként ő irányította a párkapcsolati erőszak együttes nyomozói egységének létrehozását: ez a különleges nyomozóegység azokra a családon belüli erőszak keretében elkövetett bántalmazásokra fókuszál, amelyeknél gyermekek vannak jelen.²

¹Az eredeti Id.: Fred Karasov and Susan Gaertner, Two Minnesota Prosecutors Explain the Need for Increased Criminal Penalties for Strangulation in Domestic Violence Cases (2005).

http://stopvaw.org/Expert_s_Corner.html#Two+Minnesota+Prosecutors+Explain+the+Need+for+Increased+Criminal+Penalties+for+Strangulation+in+Domestic+Violence+Cases.

² Susan Gaertner észrevételei eredetileg a Saint Paul Pioneer Press 2005. március 15-i számában jelentek meg, utánközlésük engedélyezett.

„Molly egész testében reszketett, amikor a rendőrség megérkezett St. Paul-i lakására. Nyakán és torkán csúf vörös karmolások és ujjnyomok éktelenkedtek. A 25 éves nő könnyeivel küszködve mondta el a rendőrségnek, hogy barátja dühbe gurult, megragadta a nyakát és addig fojtogatta, amíg el nem ájult. Amikor magához tért, a férfi ráborította a szemetet és megfenyegette. Molly valahogy kijutott a lakásból és segítségért kiáltott. Szerencsére az egyik szomszéd közbeavatkozott és kihívta a rendőrséget. A nőnek szerencséje volt, hogy túlélte a támadást. A fojtogatott személy másodpercek alatt eszméletét vesztheti és néhány percen belül meghalhat. Molly valószínűleg veszélyesen közel került ahhoz, hogy átlépje az élet és halál közti keskeny vonalat.”

Nagyon súlyos esetről volt szó, az ügyészek mégis csak ötöd rangú bántalmazással – vétség elkövetésével – tudták megvádolni az elkövetőt.

A minnesotai törvényhozó testület jelenleg egy olyan törvényjavaslatot tanulmányoz, amely létrehozná a családon belüli bántalmazás keretében elkövetett fojtogatás bűncselekményét. Egyetlen elsődleges ok miatt van kétségbeejtően szükségünk erre az új törvényre: az emberölés megelőzése miatt. Szomorú tény, hogy a fenti eset nem szokatlan. A rendőrség és az ügyészek számtalan olyan családon belüli bántalmazással találkoznak, ahol fojtogatás is történt. A kutatási eredményekből és saját tapasztalatainkból tudjuk, hogy a családon belüli bántalmazók, akik fojtogatják áldozataikat, gyakran megölik őket. Tehát a fojtogatás nagyon komoly figyelmeztetés, gyakran az emberölés előrejelzője.

A családon belüli bántalmazás eseteiben a fojtogatás az egyik legborzalmasabb és leghatékonyabb mód arra, hogy a bántalmazó hatalmát gyakorolja áldozata felett. Az a személy, aki kezében tartja áldozata nyakát, egyenesen a szemébe néz és figyel, hogy csak egy hajszál választja el a haláltól vagy – sajnos nagyon sok esetben – ahogy valóban meghal. „Teljesen hatalmamban tartalak” mondja a támadó áldozatának. „Én döntöm el, hogy élsz-e vagy meghalsz.” Az áldozat számára ez rettenetes élmény – nagyon fájdalmas, rémisztő és embertelen – és gyakran halálos.³

A fojtogatásról szóló törvény segítségével életet tudunk majd megmenteni azáltal, hogy beavatkozunk a legdurvább, legerőszakosabb kapcsolatokba, és a jogsértőknek komoly következményekkel kell számolniuk. Ez a változás a büntető igazságszolgáltatási rendszert is arra fogja ösztönözni, hogy több figyelmet fordítson a családon belüli erőszak körében elkövetett fojtogatás eseteire. A múltban előfordulhatott, hogy azt a tényt, hogy egy családon belüli bántalmazó fojtogatta áldozatát, meg sem említették a rendőrségi feljelentésben vagy a vádiratban.⁴ Egyszerűen nem merült fel a fojtogatás bizonyítása ott, ahol egyéb bántalmazás is megvalósult. Ennek következtében az áldozatoknak nem tettük fel a megfelelő kérdéseket. És így nem vettük észre a későbbi emberölés figyelmeztető jeleit.

A javasolt törvény üzenete a büntető igazságszolgáltatás rendszerében dolgozók számára a következő: „Várjunk csak! Ez nem egyszerű vétség. Ez az eset további vizsgálatot érdemel. Fel kell még tennünk néhány kérdést.” St. Paulban ez már a szemünk előtt játszódik le. Múlt ősszel, a törvényt megelőlegezve hivatalom és a St. Paul-i rendőrség megkezdte a rendőrök képzését a fojtogatás jeleinek felismerésére a családon belüli erőszak eseteiben. Ennek a nagyobb éberségnek a birtokában a rendőrségi jelentések már tökéletesen dokumentálják a fojtogatás tényét. Hosszú távon ez életet menthet. Törvényeink jelenlegi állapota megengedi, hogy egy családon belüli bántalmazó, akit csak másodpercek választottak el attól, hogy valakit halálra fojtson, megússza egy „fűlhúzással”. Lényegében azt mondjuk neki: „Szerencséje van. A nő életben maradt. Ezt könnyen megússza – bár legjobb tudomásunk szerint lehet, hogy a következő alkalommal az áldozat már nem éli túl.” Fel kell ismernünk a családon belüli erőszak körében elkövetett fojtogatás súlyosságát. A törvényjavaslat erőteljes támogatást érdemel.⁵

³ Minnesotában 1989 és 2004-között legalább 50 nőt és gyermeket fojtottak meg a nők partnerei vagy családtagok. Magyarországon még nem készült felmérés sem arról, hogy mennyi az így elkövetett partner-ölések száma, sem arról, hogy a hatóságok hogyan értékelik a fojtogatást, ami itt is gyakori erőszakfajta a párkapcsolatban. Nem reprezentatív adatok azt valószínűsítik, hogy a súlyát erősen lekicsinylik.

⁴ Ez Magyarországon is előfordul, az egyik ilyen ügy a Strasbourgi Emberi Jogi Bíróság elé került.

⁵ A törvényt 2005-ben beiktatták Minnesotában. St. Paul rendőrfőkapitánya – a családon belüli erőszak elleni komplex fellépésen kívül – nagy részben ennek tulajdoníthatja, hogy 2007-re az összes emberölések közül mindössze egy eset volt párkapcsolati erőszak következménye, míg korábban ez a szám minden évben az összes emberölés mintegy fele volt. Forrás: <http://www.mnbar.org/benchandbar/2008/sept08/strangulation.html>. St. Paul közel 300.000-es lakosú város, 2007-ben 107 fojtogatás miatti segélyhívás érkezett a rendőrséghez.